

HVEM VAR DRONNING DAGMAR?

EN HISTORISK REDEGØRELSE

Af

Povl Hansen.

Men mange Dage er siden rundne,
fast syv Aarhundreder er forsvundne;
de store Aander er farne hen,
i Muld sank Valdemar og hans Mænd.

Saaledes slutter Ingemann sit herlige Digt om Valdemarstiden; og de Ord kan jo ogsaa godt passe paa den Side af det berømte Tidsrum, som særlig vender imod Dagmar.

Hvem er da egentlig den Kvinde, om hvem der bølger som en Strøm af Middelalderens fineste og skæreste Poesi?

Ja, i lange Tider satte dette Spørgsmaal vore lærde i den største Forlegenhed. Ingen syntes med Sikkerhed at kunne besvare det; alle historiske Holdpunkter gled ligesom bort mellem Fingrene paa én, naar man prøvede at løfte det Slør, der laa over hendes Barndom og Ungdom.

Tre lærde slaviske Historikere har i den nyere Tid anstrengt sig for at anvise hende sin Plads i den bøhmiske Kongeslæggt, men alle uden Held.

Sagen var, at i Husiter-Krigen gik de bedste Kilder til den Tids Historie til Grunde, og Underret-

ningerne om Dagsmars Far og nærmeste Slægt var fra da af yderst sparsomme.

Tre forskellige bøhmiske Konger og en mærisk Hertug blev efterhaanden af de forskellige Granskere nævnt som hendes Fader.

Fra Danmark og danske Kilder fik man ingen Oplysning; thi dér hedder det altid blot dette, at hun var Datter af Kongen i Bøhmen; men hans Navn nævnes ikke.

Alligevel fandt man omsider ud af Vilderedet ved Hjælp af en gammel Klosterkrønike fra Augustinerklostret Petersberg ved Halle. Krøniken er skrevet af en Præst, Conrad, i første Halvdel af det 14. Aarhundrede. Denne Krønikes Oplysninger om Dagsmars Byrd anses nu for at være den eneste paa-lidelige, man ved om den Ting.

Man faar da at vide, at Dagmar var en Datter af Kong Otakar den første af Bøhmen og hans Dronning Adela.

Dermed kan vi altsaa anvise Dagmar sin Plads paa de berømte bøhmiske Kongers, „Premyslidernes“, Stamtræ.

Det var i det 6. Hundredaar, at slaviske Stammer indvandrede til Bøhmen og dér fik Navnet Czecher. Aar 620 oprettede de et selvstændigt Rige, der dog atter senere i et Par Hundrede Aar var delt i flere mindre Hertugdømmer. I et af disse regerede i Følge Folkets Sagnhistorie en Hertug Krok. Han boede paa Slottet Wyscherad ved Moldauflodens Bred; og der boede ogsaa hans højtberømte Datter Libussa, som skal have hentet en ung Mand „lige fra Ploven“ og gjort ham til sin Husband. Denne Mand hed

eller kaldtes Premysl, d. e. den aandfulde eller opfindsomme.

Fra disse to stammer „Premyslidernes“ Slægt. Omkring deres Borg lagde sig en hel Del Huse; det blev den første Begyndelse til Landets Hovedstad, „det kongelige Prag“, eller rettere: Praha.

I Aaret 894 kom Bøhmen under Tysklands Overhøjhed, og omtrent paa samme Tid blev den første Hertug af Premyslidernes Slægt døbt, hvorefter Kristendommen vandt hurtig Indgang blandt Folket. Senere ophøjedes Landet til et Kongedømme; men Kongetitlen blev dog først varigt vundet af Dronning Dagmars Fader, Kong Otakar I (1174—1230).

Hans Efterfølger „den kongelige Minnesanger“ Venceslav (Dagmars Halvbroder) og dennes Søn, Otakar II, bragte Praha til en aldrig anet Blomstring. Store Pragtpaladser, Kirker og Klostre i Mængde rejste sig overalt, og endnu den Dag i Dag er Praha en af de Byer i Europa, der besidder den rigeste Bygningskunst fra gamle Dage. Dagmars Slægt kom saaledes til at spille en lignende fremtrædende Rolle i Bøhmen som Valdemarerne i Danmark. Ogsaa Bøhmen blev en af den Tids Stormagter. Otakar II's Sønnesøn, Venceslav III, blev 1306 myrdet; og med ham uddøde Premysliderne.

Oppe paa en fremtrædende Klippe i den ældste Bydel af Praha findes en mægtig Ruin. Den kaldes endnu i Folkemunde „Libusschens Slot“. Rimeligvis har vi da her Stedet, hvor Dagmars Barndom er henrunden. En Mængde Sagn knytter sig til dette Sted og meget af Bøhmens Historie.

Kommer man op gennem den Fæstningsmur, der endnu hegner den gamle Ruin, har man den herlig-

ste Udsigt, især til den Side, der vender ud mod Floden, der ruller sine Bølger halvandet Hundrede Fod dybt nede under en.

Langs Flodens Bredder ligger udbredt for én den gamle ærværdige Stad med sine Lysthaver, sine Kirker og vældige Pragtpaladser. Det hele omringet af lyse, skovklædte Bjergaase. Henrivende!

Med dette vidunderlige Billede for Øje maa Dagmar være vokset op under sin Barndom paa Wyscherad, d. e. „Højenes Slot“.

Nu er det berømte Slot forlængst sunket i Grus; det gik som saa meget andet stort og herligt til Grunde under Trediveaarskrigens Ødelæggelser.

Dronning Dagmars Fader, den bøhmiske Konge Otakar I af Premyslidernes Slægt, fulgte saa Aar 1174 sin Fader paa Tronen. Han maa den Gang have været meget ung, eftersom han først døde 1230. Omtrent 4—5 Aar efter Tronbestigelsen giftede han sig med Adela (i Bøhmen skrives Navnet: Abda). Hun var fra det tyske Markgrevskab Meissen og Datter af Markgreve Otto den rige og Dronning Hedevig. Ogsaa hun stod i sin Ungdoms første Vaar.

Otaker søgte saaledes sin Brud fra det Tyskland, hvor ogsaa hans Moder, den skønne og højt dannede Judith fra Thüringen, havde haft hjemme.

Slægten vedblev da ogsaa senere at holde sig i levende Forbindelse med tysk Kunst og Aandsliv.

Det nygifte Par, Otakar og Adela, var langt ude i Slægt med hinanden; deres Oldeforældre havde været Søsken.

Efter hvad Otakar senere oplyser, maa Brylluppet have foregaaet i stor Hemmelighed. Der blev ikke

opsat nogen Ægtepagt, og hverken hans eller hendes Slægt vidste noget derom, før det var en Kendsgerning. Meget tyder paa, at Otakar var en lidenskabelig Natur, og i dette pludselige og hemmelige Bryllup møder vi denne Naturs første Udslag.

Nu havde imidlertid Pave Innocens III den Gang forsøgt at hævde, at Ægteskab mellem beslægtede i indtil syvende Led var mer eller mindre Blodskam, og som Følge deraf fik da ogsaa de unge Ægtefolk nedlagt en Indsigelse imod deres Forening; men Otakar brød sig ikke derom, og der blev da heller intet foretaget fra Pavestolens Side for at opløse Forbindelsen.

Det vilde sikkert ogsaa have været let at skaffe det høje Ægtepar en pavelig Tilladelse, om det havde vist sig nødvendigt.

Ægteparret synes nu at have tilbragt en Række af Aar i Fryd og Glæde ved hinandens Side. Børneflokken vokser; den tæller nu tre Døtre og en Søn. Blandt disse Børn er da ogsaa den senere danske Dronning. Paa „Højenes Slot“, Wyscherad, traadte hun sine Børnesko i Kredsen af sine Søskende.

Og saaledes gaar omtrent tyve Aar siden hin Bryllupsdag, da Adela flyttede fra Meissen til Praha.

Men saa skifter Billedet pludseligt Udseende; de glade og lykkelige Dage er forbi, og Sorg og Ufred holder sit Indtog paa „Højenes Slot“.

Kong Otakar forskyder sin Dronning under Paa-skud af, at hans Samvittighed ikke tillader ham et fortsat Samliv, da de er i Blodsslægtskab.

En Domstol eller et Understøttelsesnævn blev nedsat. Det er Bøhmens højeste Præsteskab med Erkebisp Daniel i Spidsen, der skal afsige Kendelsen.

Otakar indkalder som Vidner syv af sine Baroner, og efter aflagt Ed vidner de, at de kongelige Ægtefolk var beslægtede i fjerde Led, og at Ægteskabet saaledes var baade ugyldigt og usædeligt.

Adela kæmpede for sin Ret og besluttede selv at føre sin Sag for de høje Dommere; men da hun ankom til Retssalen, blev Indgangen spærret for hende af væbnede Mænd, og hun maatte vende om med uforrettet Sag og uden ført Forsvar tage imod Dommen. Den lød paa, at Ægteskabet af nævnte Grund var ugyldigt og hermed ophævet.

Den ulykkelige Kvinde forlod da det Sted, hun hidtil havde anset for sit Hjem, og rejste tilbage til Barndomshjemmet i Meissen.

Her var imidlertid sket store Forandringer, siden hun rejste derfra. Hendes Forældre og hendes ældste Broder var alle døde, og en yngre Broder, Diderik, var nu efter store Trængsler bleven Markgreve. Denne ædle men haardtprøvede Mand tog broderligt og kærligt mod sin ulykkelige Søster og hendes Børn, der alle havde fulgt hende i Landflygtighed.

Den troløse Kong Otakar havde umiddelbart efter Skilsmisdommen giftet sig igen med Kong Belas Datter af Ungarn, Prinsesse Constantia; og her er vel da Forklaringen til Kongens Handlemaade overfor Dronning Adela: Den ungarske Prinsesse havde optændt den lidenskabelige Attraa, og nu vilde han for enhver Pris eje hende.

Det fortælles, at Constantia skal have nærret store Betænkeligheder ved at blive hans. Men Kongen forstod ogsaa her at faa Hindringerne ryddet til Side. Hun blev beroliget ved de høje Prælaters ivrige

Forsikringer om den foretagne Skilsmisses afgjorte Gyldighed.

Hun fødte Otakar flere Børn; et af dem, Sønnen Venceslav, fulgte senere Faderen paa Tronen. Han bar Tilnavnet „den kongelige Minnesanger“; et andet, Datteren Vilhelmine, tilbragte sine sidste Aar i Milano. Ligesom Broderen ansaas hun for at være i Besiddelse af Datidens højeste Dannelse og skal endog stærkt have præget sin Samtids Aandsliv der i Norditalien.

Hvad nu den forskudte Dronning angaar, da henvendte hun sig efter sin Hjemkomst straks til Paven i Rom, som jo den Gang ansaas for en Slags Højesteret i alle deslige Sager. Broderen, Markgrev Diderik, var hende en trofast Støtte i de trange Aar, som nu fulgte. Han havde fulgt sit fromme og eventyrlige Sind og draget med paa et af de store Korstog. Undervejs havde han faaet Bud om, at hans Fædrene-Trone var blevet ledig, og han var da vendt hjem, kort før Søsteren i Aaret 1199 med sine Børn tyr til hans Hjælp.

Samtidig med, at Adela nu indskød sin Sag under Pavens Dom, søgte Otakar samme Sted hen for at faa pavelig Bekræftelse paa sit andet Giftermaal og „Syndsforladelse“ for sit første Ægteskab med hans Slægtning.

Det var den anden navnkundige Skilsmissesag, som Paven netop i disse Aar havde til Afgørelse. Den første angik den franske Kong Fillip d. 2. August og hans Dronning, den skønne Prinsesse Ingeborg af Danmark — Valdemar Sejrs Søster.

Det saa i Begyndelsen ud til, at Paven med Iver vilde tage sig af begge de saa skammeligt foruret-

tede Kvinder; men snart trak begge Sager i Langdrag, og ingen af dem synes at skulde naa til en Afgørelse. Dette skete dog alligevel for den danske Prinsesses Vedkommende. Efter en vidunderlig Udholdenhed og lige saa beundringsværdig Kamp sejrede Ingeborg og indtog atter med Ære sin Plads ved Kongens Side paa den franske Trone.

Men for Adela gik det anderledes. Paven lod sig aabenbart lede af politiske Hensyn og undlod at fælde Dom. Aar gik efter Aar. Vel skrev han netop i disse Dage til Kong Filip: „Se nu, hvorledes Bøhmens Fyrste tager Lære af dig, idet han ogsaa har forladt sin lovlige Hustru og paa lignende Maade ikke frygter for at tage en Horkvinde til sig“. Men alligevel skred han ikke til en Afgørelse. Den mægtige bøhmiske Konge og hans Svogre, Kongerne af Ungarn, var nemlig ikke til at spøge med.

Adela forstod omsider, at hun lige saa godt kunde opgive sin Sag som tabt, og hun henvendte sig nu til sin Broder og bad ham hjælpe sig med at anlægge et Cistercienserkloster i Meissen. Han efterkom hendes fromme Ønske, og i dette Kloster henlevede hun saa sin sidste Tid i Stilhed og Fred efter sit urolige og omtumlede Liv.

Hun døde den 1. Februar 1211, godt et Aar før hendes Datter, Dronning Dagmar i Danmark.

Den gamle Krønike fra Petersberg-Klosteret ved Halle fortæller os, at Dronning Dagmar havde tre Søskende: To Søstre og en Broder. Den ene af Søstrene blev gift i Bajern med en Grev Henrik. Dette Ægtepars to Børn døde begge barnløse, det var

saaledes den samme Skæbne, der overgik Slægten i Bajern som Slægten i Danmark.

Efter Dagmars Søsters Død indgik hendes efterlevende Mand nyt Ægteskab, og Efterkommerne deraf findes endnu i Bajern.

Ophævelsen af Ægteskabet mellem Dronning Dagmars Forældre Otakar og Adela medførte tillige Ophævelsen af en Trolovelse, som allerede tidligere var sluttet mellem en af deres Døtre og en østrigsk Hertug. Bejleren ønskede ikke at blive draget med ind i dette sørgelige Forhold, men søger pavelig Tilladelse til at bryde med sin Forlovede. Denne Tilladelse fik han.

Det var da rimeligvis denne Søster, hvis Navn enten var Oda eller Irmegard, der en Del Aar senere gik i Gernrøde Kloster ved Harzen. Dette skete dog først, efter at baade Moderen, Søsteren Dagmar og sidst ogsaa hendes Morbroder, den ædle Markgreve Diderik af Meissen, var død (1221).

Opholdet ved Hoffet i Meissen, hvor Markgrevens Enke Jutta og hendes to smaa Sønner sad tilbage, tabte nu sin Tiltrækning for Prinsessen, og hun besluttede da i sin forladte Stilling at indtræde som Nonne i det Kloster, hvis Forstanderinde var hendes Moders Søskendebarn.

Den bøhmiske Prinsesse opnaede her saa stor Berømmelse, at hun senere blev valgt til Forstanderinde, ja, blev endog efter sin Død tilbedt som Helgeninde.

Det er fornøjeligt at vide, at Danmarks folkelige Helgeninde Dronning Dagmar havde i sin Søskeneflok en *kirkelig Helgeninde*. Det er aabenbart Moderens fromme og blide Sind, der gaar i Arv til hendes

Døtre. Det er ikke for ingen Ting, at den danske Folkeviser lader Moderen give Dagmar de gode og herlige Raad med op til Danmark.

Dagmars Broder Wratislav, eller Bretislav, voksede ligesom sine Søstre op ved Hoffet i Meissen. Af en Række gamle Diplomer kan man se, at han har opholdt sig der i det mindste til Aar 1224. Hans senere Skæbne er ukendt. Hele den Tid, vi kan følge ham, ser vi ham travlt optaget af igen at vinde tilbage det Rige, han var Arving til, og mere end én Gang var han paa Vej til, at det skulde lykkes, men hver Gang glippede det; han blev aldrig Bøhmens Konge. I disse uhyggelige Stridigheder med sin Fader trak han bestandig det korteste Straa trods al mulig Støtte fra Morbroderen og et stort Parti blandt Fyrsterne i det stærkt splittede Tyskland.

Af de fire Søskende er der endnu tilbage at nævne hende, der blev Danmarks Dronning. Ligesom hendes Søskende voksede hun op i Morbroderens Gaard, og den blev i seks Aar hendes andet Hjem. Det kunde dog næppe kaldes nogen lykkelig Tid for hende; men gennem de trange Dage og bitre Oplevelser er det, som alt det bedste og ædleste i hendes Sjæl folder sig ud. Den Modgang, som knækker de svage Sjæle, styrker kun og lutrer de stærke.

Dronning Dagmar er da ikke hentet fra Bøhmen, som Folkevisen melder, men fra Morbroderens Hjem i Meissen. Dagmar kommer ikke fra et lykkeligt Hjem, men fra et bundløs ulykkeligt. Det har ikke været den gamle Digtters Opgave at fortælle noget, som alle den Gang godt vidste, men han vil med sin Poesi skabe Dagmar et Hjem, som hun efter hans Mening burde have haft det, den elskede Dronning.

Ogsaa hendes Navn har der hersket stor Usikkerhed om. Snart kaldes hun Margareta og snart Dagmar. Det er dog nu tilfulde oplyst, at hun fra sit Hjem maa have haft to Navne, saaledes som det paa den Tid var kommen i Brug: Et kirkeligt, Margareta, og et folkeligt, Dragomir. Det er da dette sidste Navn, der her i Danmark omformes til Dagmar, d. e.: Dagens Mø, den lyse, straalende Kvinde. Der er sagt om dette Navn, at det er „den første folkelige Digtning om Kong Valdemars Hustru“. Der maa sikkert have været noget i hendes Udseende og hendes Maade at være paa, som har fundet sit Udtryk i dette skønne Navn.

Mærkelig nok var man i lang Tid uvis om Navnets Betydning. Nogen mente, det maatte betyde Dagens Mo'r (Moder), Morgenrøden. Den lærde G. L. Baden fremsatte dog den morsomste Forklaring: „Uden Tvivl“, skriver han, „har dette Øgenavn samme Oprindelse som „Atterdag“, Dronning Margareta har, naar hun mødte Landets Koner, ventelig tiltalt dem med det gode, gamle danske: „God Dag, Mor!“

Først N. M. Pedersen forklarer det rettelig som Dagens Mø (Mø = Maar); egentlig burde det skrives: Dagmaar.

Navnet er som sagt ikke et Øgenavn, men en Omformning af det bøhmiske Folkenavn Dragomir, d. e. den fredsæle.

Det er det Navn, vi træffer i Premyslidenes Slægt, og det er da let forstaaeligt, at Kong Otakar har faaet Lyst til at give sin Datter det Navn, som en af hans Stammødre havde baaret. Det er endnu i Brug i Bøhmen.

Hvorvidt Anders Sørensen Vedel har kendt Navnets Betydning, er vel mere end tvivlsomt, men saa meget mærkeligere er det, at da han til den gamle Folkevisen om Dagmar vilde føje et nyt Vers, da kom det netop til at udtrykke, hvad der laa gemt i hendes bøhmiske Navn: „Hun kom uden Tyngde, hun kom med *Fred*“ o. s. v.

At hun ikke kom til at bære sit Hjemlands Navn heroppe hos os, kom vel dels af, at det var vanskelig at udtale, og dels, at man ikke kunde knytte noget Begreb eller Tanke til det uforstaalige, fremmede Ord.

Først, da det ved en lille Omdannelse kom til at lyde som Dagmar, kunde man faa Indhold deri, gennem netop det Indtryk, som den ny Dronning gjorde paa sit Folk: Den lyse, den straalende og milde.

Det kan endvidere oplyses, at det er Vedel, der i Viserne om Dagmars Komme til Danmark selv har indføjjet alle de Stednavne, som der forefindes, og hvormed vi er bleven vant til at tænke os Dagmar landsat paa Manø eller ved Ribe.

Maaske kan det tænkes, at Vedel under sit Ophold i denne Stad kan have truffet mundtlige Overleveringer herom, som naturligvis ogsaa godt kan være rigtige, uden at man ellers andet Steds fra kan skaffe noget Bevis derfor. Historisk set véd vi intet om, hvor Dagmar kom ind i Landet, og hvor hendes Bryllup stod.

Heller ikke véd vi Grunden til, at Valdemar Sejr valgte sin Brud paa dette fjerne Sted. Ingemann lader i sin berømte Roman Valdemar se et Billede af Dagmar, og dets Dejlighed lod ham tage Beslutning om Bejlerfærden. Ja, dette har Ingemann Lov

til som Digter; men Historien ved intet om Grunden, kun tyder alt paa, at det var politiske Hensyn, der her gjorde sig gældende.

Valdemar Sejr var ved sit Giftermaal en Mand paa 36 Aar. Hans Liv var ikke pletfrit; han havde tidlig en Søn, Niels, med en ukendt Kvinde. Han havde en Gang før været trolovet — oven i Købet med et Barn paa 7 Aar — en tysk Prinsesse Marie. Da hun imidlertid ved sin voksne Alder „slog op“ med den danske Konge, brugte han sin Frihed til at indgaa Forbindelse med Dagmar.

Gaar vi uden for Folkevisens Omraade, da er det forbavsende, saa lidt der er os historisk overleveret om den folkekære Dronning; det er saa godt som intet. Vi ved, at Valdemar Sejr Aaret efter Brylluppet løslod sin og Danmarks fangne Fjende, den troløse og forræderiske Biskop Valdemar, af Søborg Statsfængsel. I 13 Aar havde han været Kongens Fange, efter at han var taget med Vaaben i Haand mod Konge og Fædreland. Ingen tænkte sig blot Muligheden af, at han nogen Sinde atter vilde faa sin Frihed; at dette alligevel skete, tilskrev man nu — og muligvis med Rette — den fromme Dronning.

Endvidere ved vi, at Dagmar fødte Valdemar en Søn, Valdemar hin unge. Aaret for hans Fødsel er vanskelig at bestemme; men det maa enten have været Aar 1206 eller 1209.

Derimod kan vi med temmelig Sikkerhed sige, at Dagmars Død 1212 ikke skyldes Barnefødsel; naar Folkevisen fortæller dette, da maa det rimeligvis være Bengerd's Død i Barselseng, der ved Visens Fremkomst en Menneskealder senere er bleven overført paa Dagmar.

Om Valdemars og Dagmars ægteskabelige Forhold vides overhovedet intet.

Efter Dronningens Død den 24. Maj 1212 jordfæstedes hun i Valdemarernes Gravkor i Marielkirken i Ringsted foran Valdemar den store og hans Dronning, saaledes at den efterlevende efter sin Død kunde finde en Plads ved hendes højre Side.

Spørgsmaalet om, hvor det var, Dagmar døde, lades ogsaa ubesvaret af de paalideligere Kilder. Kun den poetiske Folkevise nævner det, men saaledes, at der i de forskellige Opskrifter og Viser ikke nævnes det samme Sted.

I de ældste trykte Eksemplarer af Visen om Dronning Dagmars Død har Vedel brugt Formen Ribe.

Her døde Dronningen, mens Kongen paa Skanderborg modtog Budskab om hendes Sygdom. Men dette „Skanderborg“ findes ikke i de oprindelige nedskrevne Viser; det har Vedel paa egen Haand vilkaarlig indsat i Stedet for det „Gullandsborg“, han forefandt i sin haandskrevne Tekst. Som Historiker kan Vedel skønne, at Gullandsborg ikke kunde være det oprindelige Navn, da Gulland først under den senere Valdemar (Atterdag) kom under Danmark. Ser vi nu nærmere efter det Haandskrift af Visen, som har Ribe og Gullandsborg (Svanning), saa skønnes let, at heller ikke disse Navne passer; for Visen lader Kongen paa sit Ridt komme til Ringsted. Hermed stemmer da ogsaa det andet gamle Haandskrift (Anna Basses), der lader Dagmar ligge syg i Ringsted og Kongen opholde sig i Ribe. Hertil svarer ogsaa Omkvædet i alle Haandskrifterne, hvor det

hedder: „Udi Ringsted hviles Dronning Dagmar“. Hun var paa Vej over til Kongen, men bliver syg i Ringsted; der hviles hun, og der fandt hun Fred. Kongens navnkundige Ridt gaar da fra Ribe til Ringsted, hvor saa — mellem de to Ægtefæller — det Møde fandt Sted, som vor Middelalders skønneste Poesi har udødeliggjort.

Da Kong Frederik VII. for et Par Menneskealder siden lod Kongegravene i Ringsted genaabne, viste sig de fleste af dem at være i god Behold, ligesom man ogsaa fandt de fleste Skeletter mer eller mindre velbevarede. Man kunde saaledes maale Valdemar Sejrs Skelet og fandt, at han maa have været 71½ Tomme høj.

Kun to af Gravene var forstyrret — som det synes af senere Gravbygning dér paa Stedet. Den ene af disse Grave var Valdemar hin unges (Dagmarsønnens) og den anden var netop Dronning Dagmars.

Da Dækstenene af sidstnævnte Grav var fjernet, saas det indre af Graven, men med aldeles forstyrret Indhold; der var Jord, Grus, Sten og andet Fyld, men intet Spor af Liget.

Man har imidlertid en gammel Efterretning om, at der indtil Midten af det 18. Hundrebaar var et Skab i Kirken, hvori der opbevaredes en Hovedskal, som man foregav at være Dronning Dagmars. Den er nu forsvundet, uden at nogen ved, hvor den er blevet af. Hun, der kom „med Fred“, fik ikke Lov at hvile med Fred i sin Grav her hos os. Flere Omstændigheder tyder paa, at Dagmars Grav i Slutningen af det 17. Hundrebaar har været aabnet og undersøgt.

Graven blev nu rensed og atter tillukket.

I Museet for nordiske Oldsager i København gemmes dog et Minde, det eneste synlige, vi ejer om Dronning Dagmar: Et Reliquekors, som man mener skal være optaget af Dagmars Grav, da den omtalte Gravbygning foregik der paa Stedet i 1696. Korset er prægtigt smykket med Celleemaille paa Guldgrund og viser paa den ene Side Kristus paa Korset og paa den anden Side i Midten og paa Korsarmene Jomfru Marie og tre Helgener.

Korset er af byzantinsk Arbejde og maa være fra det 9. Hundrebaar. Der er da Rimelighed for, at Dagmar havde haft dette Smykke med sig fra sit Fædrenehjem, hvis Forbindelse med den gamle, græske Keiserstad og Landene Øst paa aabenbart den Gang har været ret levende. Hvem ved, om ikke dette prægtige Smykke, som har prydet Dronning Dagmars Bryst, maaske har været et Stykke Arvegods i hendes Fædreneæt, et Slægtsklenodie, som Premyslidernes Kvinder kanske i Aarhundreder har baaret.

— Ja, saaledes tror jeg, den ædruelige, historiske Skildring af Dronning Dagmars Livsskæbne omtrent vil komme til at forme sig. Men om denne Kvinde-skæbne er det saa, at vor Folkedigtning slynger sit brogede Slør, løfter den op i Poesiens straalende Verden og lægger Kærlighedens evige Guldglans derover. Hvorfor, spørger vi, hvorfor har denne Poesi netop valgt Dagmar til sin Heltinde? Er dette sket rent uvilkaarligt og tilfældigt, eller har der virkelig hos denne Kvinde været det, der — skjult for Historikernes Øjne — har givet hende Ret og Adkomst til den Plads, Folkevisen anviser hende, nærmere ved det danske Folkehjerte end nogen anden

Dronning Dagmar.

65

Kvinde eller Mand saa langt vort Minde rækker tilbage?

Ja, herpaa kan sikkert intet paalideligt Svar gives, men meget kan dog tyde paa, at Visen — Folkepoesien — har haft sine gode Grunde for sig, naar den af Dagmars' Livsskæbne skaber og fremstiller det højeste og ædlest Kvindeideal, Danmarks Middelalder har frembragt, former Optrin efter Optrin, der gennemstrømmes af udødelig Poesi.

Overfor dette Ideal af en dansk, kristen Kvinde har Slægt efter Slægt bøjet Knæ i dybeste Ærbødighed, og har atter og atter kendt det for gyldigt. Vel, lad da ogsaa os, der hører til den senere Slægt, gøre det samme; vi gør det, idet vi slutter med det Vers, Vedel henved fire Hundrede Aar efter Dagmars Død føjede til den gamle oprindelige Visetekst om Dronning Dagmar:

Hun kom uden Tynge, hun kom med Fred,
 hun kom goden Bonde til Lise;
 havde Danmark altid slig Blomme i Bed,
 det skulde dem ære og prise.